

352e concert
Dinsdag 15 januari 2013
20.00 uur

**LENNEKE
RUITEN,**
SOPRAAN
**THOM
JANSSEN,**
PIANO

Grote Zaal
Deventer
Schouwburg

PROGRAMMA

Henry Purcell (1659-1695)
Nymphs and Shepherds (Shadwell) (1692?)
Music for a while (Dryden) (1692 ?)
O solitude (Philips) (1685)
Sweeter than roses (Norton?) (1695)

Joseph Haydn (1732-1809)
Drie Lieder op tekst van Anne Hunter-
Home
The mermaid's song (1794)
The Wanderer (1795)
O tuneful voice (1795?)

Robert Schumann (1810-1853)
'Mignon Lieder' uit 'Wilhelm Meisters
Lehrjahre' op. 98a (Goethe) (1849)
Kennst du das Land
Nur wer die Sehnsucht kennt
Heiss' mich nicht reden
So lasst mich scheinen

PAUZE

Guus Janssen (1951)
'Enkele Volzinnen' (Evert Rinsema) (2009)
(opgedragen aan Lenneke Ruiten en Thom Janssen)

Henri Duparc (1848-1933)
L'Invitation au voyage (Baudelaire) (1870)
Soupir (Prudhomme) (1869)
Chanson triste (Cazalis, ps: Jean Lahor)
(1868)

Serge Rachmaninov (1873-1943)
The little Island, opus 14 nr. 2 (Shelly, vert.
in het Russisch: K Bal'mont) (1896)
The harvest of sorrow, opus 4 nr. 5
(Tolstoï) (1893)
Oh, never sing to me again, opus 4 nr. 4
(Pushkin) (1893)

Lenneke Ruiten studeerde zang bij Maria Rondel en Meinard Kraak aan het Koninklijk Conservatorium in den Haag.

In 2002 won zij op het Vocalisten Concours in Den Bosch maar liefst vijf prijzen waaronder de eerste en de publieksprijs. Ze volgde lessen bij o.a. Robert Holl, Hans Hotter en Elly Ameling. Als operazangeres debuteerde zij in München als Susanna in *Le Nozze di Figaro*. In 2008 trad zij voor het eerst op bij DNO als Falke en Hüter der Schwelle in *Die Frau ohne Schatten*. Sinds kort heeft Lenneke een gastverbintenis met het Landestheater Salzburg. Ook op het concertpodium is zij een veelgevraagde soliste: zij trad op met o.a. de Wiener Philharmoniker, The Monteverdi Choir, het Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks, bij de BBC Proms en de Salzburger Festspiele. Bij Pentatone verscheen een cd met het Concertgebouw Kamerorkest onder leiding van Ed Spanjaard met concertaria's en 'Exsultate, jubilate' van Mozart en met Thom Janssen een cd met Frans repertoire ('Mélodies Françaises' DDD Stemra). Beide cd's werden enthousiast ontvangen, de laatstgenoemde stond enkele weken op de eerste plaats in de TROS top 50 klassiek.

Thom Janssen, al vele jaren de vaste begeleider van Lenneke Ruiten, specialiseerde zich, na zijn cum laude afgesloten piano-opleiding bij Jaap Spaanderman, Jan Wijn en Herman Uhlhorn, in liedbegeleiding bij o.a. Rudolf Jansen. Hij begeleidde masterclasses van o.a. Elly Ameling, Hans Hotter, Walter Berry en Wolfgang Holzmair. Als zeer veelzijdig musicus is hij, behalve op meerdere terreinen van het pianospel, ook actief als koordirigent, organist en op het gebied van de orgelbouw. Thom Janssen is docent aan het Haags Conservatorium.

Vanaf de late Middeleeuwen en tijdens het bewind van Elisabeth I (1558-1603) leefden er in Engeland belangrijke componisten zoals Dunstable, Taverner, Gibbons, Morley, Byrd en Dowland. Eind 16e eeuw ontstond een bloeiende samenwerking met beroemde toneelschrijvers onder wie Shakespeare. Op het hoogtepunt van deze ontwikkeling werd **Henry Purcell** geboren, die

op twintigjarige leeftijd werd benoemd tot organist van Westminster Abbey. Purcell componeerde in zijn korte leven een zeer groot en veelzijdig oeuvre. Händel (1685-1759), die vanaf 1710 hoofdzakelijk in Londen werkzaam was, heeft veel van Purcell's muziek geleerd, heeft hem echter ook verdrongen. De invloed van Händel wordt wel een 'ramp' genoemd voor de nationale muziek van Engeland. Händel kon alles beter dan zijn Engelse collega's, een trauma dat tot diep in de 19e eeuw heeft doorgewerkt toen wederom een Duits componist (Mendelssohn) in Engeland zeer invloedrijk werd. Purcell was toen vrijwel vergeten en de overweldigende schat van zijn oeuvre (w.o. zo'n 250 liederen) werd pas in de loop van de 20e eeuw herontdekt.

Dat **Joseph Haydn** ook op het gebied van de liedkunst belangrijke bijdragen heeft geleverd is niet zo bekend. Tijdens zijn eerste verblijf in Londen (1791-'92) maakte hij kennis met het echtpaar **Hunter-Home**. **Anne** (1742-1821) had zich naam verworven als dichteres en John was een bevlogen chirurg en onderzoeker op vele terreinen van de medische wetenschap. Haydn heeft negen gedichten van Anne op muziek gezet. Haydn vroeg Hunter advies over zijn forse neuspoliepen waarvan hij veel last had en aanvankelijk gaf hij toestemming de kwaal operatief te attaqueren, maar later kwam hij daarop terug, waarop Hunter de componist met een smoesje uitnodigde en hem vervolgens met behulp van een paar sterke kerels probeerde te overmeesteren om hem onder dwang te opereren. Haydn verzette zich hevig en wist tenslotte te ontkomen.

Met zijn roman over Wilhelm Meister, voltooid in 1796, heeft **Goethe** (1749-1832) zich bijna twintig jaar beziggehouden. Wilhelm, geboren in een goedburgerlijk handelsmilieu, heeft van jongs af aan een passie voor het toneel. Op handelsreis ziet hij hoe de leider van een acrobatengezelschap een ongeveer twaalfjarig meisje, met een wat jongensachtig uiterlijk, mishandelt. Hij besluit haar (Mignon) vrij te kopen en hij raakt vervolgens verzeild bij een reizend toneelgezelschap. Er duikt een oude harpelaar (Augustin) op die zichzelf en ook Mignon in enkele liederen begeleidt. Wilhelm gaat in de loop van deze zeer complexe roman Mignon steeds meer als dochter beschouwen en Mignon hecht zich sterk aan hem. Haar gezondheid is niet optimaal en bij emoties reageert zij soms met heftige hartkloppingen. Wilhelm heeft meerdere affaires met adellijke dames en als hij

één van hen innig kust en omarmt in aanwezigheid van Mignon valt zij neer en sterft. Tenslotte wordt de achtergrond van Mignon duidelijk: Ze is afkomstig uit Italië waar ze is geboren uit een incestueuze relatie van (toen nog monnik) Augustin met zijn buurmeisje (Sperata) die feitelijk zijn zuster is. Dit laatste is Sperata onbekend en Augustin gelooft dat dit niet waar is. Sperata's pastoor doorrenkt haar met zondebesef: zij heeft met haar misstap (relatie met een monnik) het "zieleheil van alle gelovigen in gevaar gebracht" waarvoor zij moet boeten. Het kind

wordt haar ontnomen en ondergebracht bij pleegouders. Op een dag kwam ze daar, na een wandeling, niet terug. Men vermoedde dat zij was verdrongen in een rivier en was afgedreven naar zee, maar in werkelijkheid was ze geroofd door een troep reizende acrobaten. Op het toppunt van haar wanhoop kreeg Mignon een visioen en verscheen de moeder Gods die haar verzekerde dat ze zich over haar zou ontfermen waarop Mignon bij zichzelf heeft gezworen voortaan niemand meer te vertrouwen, niemand haar geschiedenis te vertellen en te leven en te sterven in de hoop op directe goddelijke hulp. Augustin wordt opgesloten in het klooster waaruit hij later ontsnapt. Gedurende de roman zingt Mignon vier liederen waarin haar herkomst, geheim verdriet en natuur worden aangeduid. Goethe's gedichten uit deze roman zijn door vele componisten op muziek gezet.

De negen liederen op. 98a van **Robert Schumann** worden vrijwel nooit als een liedcyclus uitgevoerd.

Guus Janssen studeerde aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam bij Jaap Spaanderman en Ton Hartsuiker (piano) en bij Ton de Leeuw (compositie). Hij ontwikkelde zich tot een wendbaar componist die de gevestigde scheidslijnen in de muziek graag doorbreekt en daardoor veel genres en stijlen met elkaar weet te vermengen. Guus Janssen won de Boy Edgar-prijs, de Matthijs Vermeulen-prijs en op 8 december j.l. werd hem de Johan Wagenaar-prijs uitgereikt. Bij die gelegenheid beleefden *Enkele Volzinnen* hun wereldpremière. **Evert Rinsema** (1880-1958) was schoenmaker in Drachten. In zijn vrije tijd las hij intensief in het werk van de grote filosofen. Tijdens de mobilisatie in de oorlogsjaren 1914-

"18 raakte hij bevriend met beeldend kunstenaar Theo van Doesburg, die bijstaand portret maakte waarin hij hem weergaf à la Nietzsche.

In de tijd dat **Henri Duparc** leerling was op een Jezüietencollege in Parijs, kreeg hij piano- en later compositieles van César Franck. Hij had een overgevoelige natuur en was uiterst kritisch op zijn werk, waarvan hij het merendeel vernietigde. Na 1884 componeerde hij vrijwel niet meer en leidde hij een rustig leven, hield zich bezig met literatuur, het maken van tekeningen en pastels tot hij, getroffen door verlammingen en later totale blindheid, ook dit moest opgeven. Zijn voornaamste muzikale nalatenschap van slechts dertien liederen maakte hem wereldberoemd. *L'Invitation au voyage* is een hommage aan het rustige en ordelijke 19e-eeuwse Nederland, Amsterdam in het bijzonder. *Soupir* geeft uiting aan het smachten naar een imaginaire geliefde, *Chanson Triste* aan het 'spleen': 'misschien kunnen vele kussen en veel tederheid mij hiervan genezen....'

Serge Rachmaninov componeerde tussen 1890 tot aan zijn vertrek uit Rusland in 1917 meer dan tachtig liederen. Daarna voelde hij zich niet meer tot het scheppen van liedkunst in staat. In zijn liederen overheerst een hem eigen lyrische, veelal op de orthodoxe liturgische gezangen geënte stijl en overheerst vaak een elegische stemming.

Volgend Concert
Maandag 4 maart 2013
Rubens Kwartet
Josquin Desprez/Roukens,
'And David Sang'
Mozart, Strijkkwartet KV 465
Roukens, 'Visions at Sea'
Dvořák, 'Amerikaans' Strijkkwartet
19u : Inleiding door Guus van Es

Programmatieelichtingen en
recensies vindt u op de website:
www.kamermuziek-deventer.nl